

In de open teelten dreigt een tekort aan alleskunnners

Gezocht: meewerkend voorman (m/v)

Met het groter en complexer worden van agrarische bedrijven nemen ook de eisen toe die aan medewerkers worden gesteld. De vacatures voor allround vakmensen zijn maar moeilijk in te vullen. „Er wordt zelfs al tegen elkaar opgeboden.“

„Vanaf april/mei worden we weer platgebeld“, zegt Peter van de Weerd van AB Oost. Hij heeft het over de vraag naar medewerkers in de akkerbouw en andere open teelten, en dan vooral over personeel dat een deel van de taken van ondernemers kan overnemen. Toevallig heeft hij er net een gesprek op zitten met een biologische akkerbouwer. „Hij zoekt iemand die ‘alles’ kan, zichzelf kan redden, het werk ziet en mensen kan aansturen. Dat soort kandidaten ligt niet voor het oprapen. Mensen voor het praktisch uitvoerende werk kunnen we vaak wel snel regelen, maar echte alleskunnners zijn zeldzaam.“

Ook werving- en selectiebureau Agriwerker heeft tientallen vacatures open staan met een soortgelijke profielschets. Het landelijk opererende bedrijf ziet een grote behoefte aan allround personeel, dat bovendien goed thuis is in de teelt. Vooral pootgoed- en bloembollenbedrijven vragen specifiek om gewaskennis. Verder geniet een kandidaat

met mbo- of hbo-opleiding de voorkeur. „Mas en has zijn magische woorden voor opdrachtgevers“, meldt Marieke Kleinjan, personeelsbemiddelaar in het zuidwesten van Nederland. „Zeker als het mensen zijn met praktijkervaring, of beter nog: opgegroeid op een boerderij. Ze zijn dan gelijk geïnteresseerd en bereid te luisteren naar andere kwaliteiten van de kandidaten.“

Schaarste

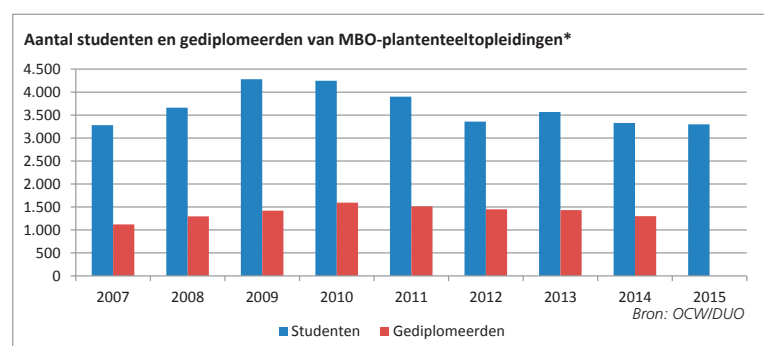
Hoe precies de verhouding ligt tussen vraag en aanbod van personeel in de akkerbouwsector is niet bekend. Navraag bij LTO leert dat er geen cijfers zijn over de (toekomstige) behoefte. Wel bevestigt de belangenbehartiger dat goed opgeleide kandidaten schaars zijn en dat ze samenwerkt met agrarische opleidingen aan meer en betere scholingsmogelijkheden. Wie op informatie van het UWV afgaat, ziet in eerste instantie een afnemende

werkgelegenheid in de land- en tuinbouwsector. Sinds het jaar 2000 is het aantal arbeidsplaatsen gedaald van 281.000 naar 209.000. Door de schaalvergroting en steeds complexere techniek wordt de

Steeds minder mbo'ers

Het aantal jongens en meisjes dat kiest voor plantenteeltrichting op het mbo laat al jaren een dalende lijn zien. Afgelopen jaar stonden er 3.296 leerlingen ingeschreven. Hoeveel van hen geïnteresseerd zijn in de grootschalige buitenteelten, is niet bekend, want ook glastuinbouw wordt in deze cijfers meegenomen. De kansen op werk voor de groene mbo'ers zijn goed. Van de gediplomeerden teeltniveau 2 en 3 vindt 93 procent vlot een baan, blijkt uit cijfers van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt uit 2014.

*Cijfers van alle teeltrichtingen, inclusief glastuinbouw

Copyright foto

Profiel van de gewilde medewerker:

- Allround inzetbaar
- Thuis in de landbouw
- Liefst een groen mbo/hbo-diploma op zak
- Geen 9-tot-5-mentaliteit
- Kan goed met mensen omgaan
- Kan zelfstandig werken
- Technisch goed onderlegd (computervaardigheden/gps-systemen)
- Heeft planten kennis
- Heeft niet alleen diploma's (heftruckcertificaat/spuitdiploma), maar ook ervaring

Copyright foto

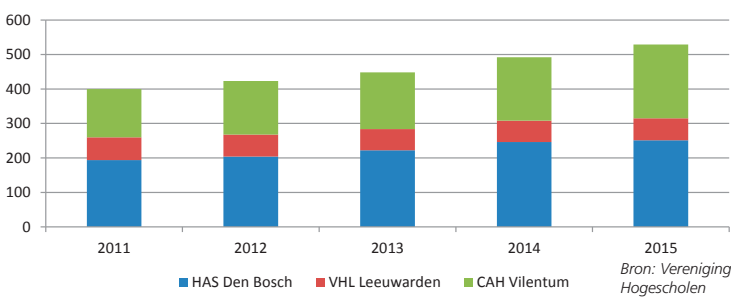
werkgelegenheid in de hogere functies echter relatief groter. Daarbij komt dat de vele babyboomers in en rond de sector op een leeftijd komen dat ze gaan uittreden. Het UWV benoemt dan ook expliciet dat

er goede perspectieven zijn voor 'arbeiders akkerbouw en bedrijfshoofden middelgroot tuinbouwbedrijf'. Ook het perspectief op werk voor technisch-agrarische voorlichters (hoger en wetenschappelijk opgeleid) noemt ze 'goed'.

De verwachte schaarste is mede gebaseerd op de geringe aanwas. Het aantal studenten dat een mbo-richting in de plantaardige hoek volgt, neemt al jaren af (zie grafiek links). Jaarlijks komen er voor de hele

Hbo in de lift

Aantal ingeschreven studenten HBO Tuin- en Akkerbouw

Na jarenlang te hebben geschommeld tussen 350 en 400 neemt het aantal studenten tuin- en akkerbouw in het hoger agrarisch onderwijs de laatste jaren gestaag toe. De precieze vraag naar afgestudeerden is niet in kaart gebracht, maar de verwachting is dat de hogescholen voorlopig minder plantentelers afleveren dan de markt vraagt.

plantaardige sector – dus van alle niveaus en inclusief boomteelt en glastuinbouw – rond de 1.300 gediplomeerden op de markt. Op het hbo is de afgelopen jaren na lange tijd weer een lichte toename te zien in de studentenaantallen. Daar zijn de hogescholen blij mee, maar de ongeveer honderd afgestudeerden die er jaarlijks op de markt komen, zijn te weinig om in de behoefte te voorzien. Goede kandidaten hebben de banen voor het uitkiezen. Bovendien neemt een groot deel zelf thuis het bedrijf over.

Kwaliteit

Een veel gehoorde klacht is dat de aansluiting tussen school en de praktijk te wensen over laat. Het is een landbouwbrede klacht, die ook geldt voor de akkerbouw. In het MBO-onderwijs zijn er de laatste jaren maatregelen getroffen om de kwaliteit van de opleidingen naar een hoger plan te tillen. Het heeft er onder andere toe geleid dat het aantal plaatsen waar akkerbouwopleidingen worden aangeboden is teruggebracht. De gespecialiseerde akkerbouwopleidingen zitten nu geconcentreerd in de akkerbouwgebieden. Om ervoor te zorgen dat de aansluiting met de praktijk verbetert, werken AOC's en bedrijfsleven samen in het SBB (Samenwerking Beroepsopleiding Bedrijfsleven). LTO-beleidsmedewerker Jules Sanders is hier nauw

bij betrokken: "We hebben Nederland in vier regio's ingedeeld, met in iedere regio een beroepenveldcommissie. Zij bespreken met het onderwijs de signalen die zij vanuit het bedrijfsleven ontvangen over de kwaliteit het onderwijs. Ook zijn er scholingsconsulenten actief, die opleidingsvragen op de bedrijven in kaart brengen en zorgen dat er goede opleidingen en cursussen komen. Al die inbreng nemen we mee bij de gesprekken met het onderwijs. Bij de AOC's werkt dat goed. Nu willen we samen met het HBO op een soortgelijke manier aan de slag. Ook zij willen vraaggericht gaan werken. Dan is het belangrijk dat je als sector aan tafel zit." Een andere route waar LTO nadrukkelijk op inzet, zijn de zij-instromers. Sanders: "Als er te weinig goede mensen van de groene opleidingen komen, moet je ervoor zorgen dat je mensen met een andere studieachtergrond interesseert voor de agrarische sector. Dat gebeurt al volop met mensen van technische opleidingen. Het moet voor mensen zonder landbouwachtergrond gemakkelijker worden om losse modules te volgen, waarmee ze zich kunnen bijscholen. Bijvoorbeeld op het gebied van plantenteelt of precisielandbouw. Samen met AOC's, het HBO en private onderwijsaanbieders willen we de mogelijkheden de komende jaren vergroten. Ook voor mensen die wél uit de sector komen is dat van belang, want de

ontwikkelingen op gebied van bijvoorbeeld precisielandbouw en ICT gaan snel."

Opbieden

Een valkuil bij het inzetten van zij-instromers is dat ze de feeling met de sector missen. Je kunt niet iedereen naar een akkerbouwer sturen, is de ervaring van Kleinjan. „Een trekkerchauffeur is gauw gevonden. Maar een allround inzetbare trekkerchauffeur is heel wat anders dan een trekkerchauffeur die uitsluitend ervaring heeft in de grond-, weg- en waterbouw. Je moet feeling hebben met de akkerbouwsector en snappen wat er gebeurt. Het verzorgen en oogsten van gewassen moet met beleid gebeuren en daar is ervaring voor nodig. Als je niet uit de akkerbouwsector komt, is het heel moeilijk om in deze sector te gaan werken." Het is een beetje afhankelijk van de functie en hoeveel tijd een teler wil en kan uittrekken voor de juiste begeleiding, maar voorlopig genieten 'echte akkerbouwmensen' de voorkeur. Collega's van Kleinjan elders in het land merken al dat goed personeel wordt weggekocht; er wordt simpelweg meer loon geboden. Of dat betekent dat goede krachten de komende tijd over de hele linie duurder worden, is afwachten. AB-Oost-man Van de Weerd plaatst een relativerende kanttekening: „Voor kwaliteit is altijd al goed betaald. Dat is niet anders dan vroeger." ■

'Aantrekkelijk blijven voor jonge mensen'

Een goed team personeel is goud waard. Dat realiseert bloembollenkweker en akkerbouwer Jeroen Schutte zich maar al te goed. Samen met zijn vrouw Esther Boomsma heeft hij in Nagele (FL) een bedrijf met 160 hectare tulpen, gladiolen, pootaardappelen en eerstejaars plantuien. Ze hebben zeven vaste medewerkers in dienst, van wie twee korter dan een jaar: een allround medewerker die het dagelijkse reilen en zeilen in de schuur onder zijn hoede heeft en een technische man, voor trekkerwerk, het onderhoud en de spoelerij. Voor beide functies lukte het werving- en selectiebureau Agrirwerker om ervaren mensen te vinden. De man in de schuur werkte hiervoor in een vergelijkbare functie op een ander bloembollenbedrijf. Hij is het spreekwoordelijke schaap met de vijf poten, blijkt als Schutte de functie-eisen nog eens even kort opsomt: hbp-niveau, leiding kunnen geven, computervaardig, geen 8-tot-5-mentaliteit, goed met de heftruck en op de hoogte van het bloembollenvak. De tweede man is een allround technicus, die tot voor kort bij een mechanisatiebedrijf werkte.

Hoewel het vinden van nieuwe mensen tot dusver vlot gegaan is, merkt Schutte wel dat de spoeling dunner wordt. „Het is een punt van zorg richting de toekomst. Goede agrarische mensen worden schaarser. We willen bovendien niet alleen iemand die het werk aan kan, maar ook iemand die goed in het team past. Je moet het toch samen doen en een goede sfeer zien te creëren." Schutte noemt in dit verband het sociale circuit in de Noordoostpolder erg belangrijk. Zo is de nieuwe technische medewerker een oud-buurjongen. „Iedereen kent hier iedereen en het helpt als je je gezicht eens op een feestje laat zien. Het is mooi als mensen graag bij je willen werken. En het scheelt als je een beetje kunt inschatten wat je aan elkaar hebt." Aan stages en leer-werktrajecten besteedt de ondernemer veel aandacht. „Ook jongens die thuis niet van een bedrijf komen, groeien er op die manier in. Vaak krijgen ze de interesse via een buurman of een familielid en gaan dan een groene mbo-opleiding volgen. Bij verschillende van onze mensen is het zo gegaan." Waar het kan, krijgen mensen veel vrijheid en

verantwoordelijkheid van Schutte. „Dat haalt het beste uit mensen. We hebben in 2012 zelfs een complete pootaardappeltak opgezet, samen met een vaste medewerker die mede-eigenaar is geworden. In de aardappelen stuurt hij de boel aan. Zelf hebben we in het verleden ook wel aardappelen geteeld, maar zonder hem hadden we deze stap niet gezet."

